

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת יתרו

תוכחת יתרו

יתרו זכה שעל שמו נקראה פרשה מרכזית בתורה, הפרשה שבה אנו קוראים את עשרת הדיברות. זכות זו ניתנה ליתרו מכוח העצה הטובה שהשיא למשה רבנו – להאציל אחריות על זקני העם ולא להמשיך לשפוט את העם לבד:

"וַיֵּרָא חֲתָן מֹשֶׁה אֶת כָּל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה לְעָם
וַיֹּאמֶר מָה הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה לְעָם
מִדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדְּךָ וְכָל הָעָם נֹצֵב עֲלֶיךָ מִן בְּקָרְ עַד עֶרְב" (שמות יח, א).

בדברי יתרו ישנה תוכחה גלויה: מדוע אתה, משה, יושב בנוחות כמלך, בעוד כל העם נאלץ להמתין בעמידה עד שיגיע תורו של כל אחד ואחד מהם לדבר עימך?!

כמה קשה לשמוע את הפסוק הזה. הלוא משה רבנו מוסר את נפשו, מגויס כל-כולו למען העם. המתדיינים באים אליו בעת הצורך, וכדי לזכות לעצתו הם אומנם נדרשים להמתין בתור, אך משה לעומתם אינו נח לרגע. בכל יום ובכל עת הוא מקשיב ושומע, דואג ומרגיע, מיעץ ופוסק לכל מי שמגיע אליו – עד אפיסת הכוחות האנושיים. והנה בא יתרו, ובמקום להביע הערכה עצומה לפועלו של משה הוא הופך את הקערה על פיה, ומוכיח את משה שהוא כביכול מזלזל בעם!

אם נתבונן בפסוק נראה כי המילה "עם" מופיעה שלוש פעמים בתוכחת יתרו. יתרו מציב את העם במרכז ותובע את כבודו – עצתו לא באה להקל על משה רבנו אלא על העם. דברי יתרו אלו, שנאמרו קודם מתן תורה, משמשים מעין הקדמה לקבלת התורה ומלמדים על גודל החובה לכבד את הציבור. התורה ניתנת לעם ישראל, לציבור, וכל הנהגתה היא לטובת הציבור. הטובה המתגלמת בתורה מתבטאת גם ביחס המכבד שהיא תובעת כלפי הציבור כולו, ואפילו משה רבנו, איש התורה, מקבל תוכחה אם אינו נוהג בעם בכבוד הראוי לו.

תגובת משה רבנו על דברי יתרו מגלה את גדלותו ואת ענוותנותו הרבה. משה רבנו היה יכול לדחות את התוכחה ולהדגיש דווקא את גודל מסירותו למען העם, אך לא כך עשה משה רבנו. הוא נמלך עם השכינה וקיבל את דבריו של יתרו.

ייתכן שיתרו נקרא כאן "חתן משה" כי דבריו נאמרו בהשראת גודלו של משה. ממסירותו של משה רבנו למען העם למד יתרו מהו הכבוד הראוי לעם, ומתוך כך פנה אל משה וסייע לו להוסיף עוד קומה על צדקותו הרבה.

שאל דוד בוצ'קו